

Staatsinrichting van Nederland

- 1p 1 Willem II was tot 1848 een staatshoofd met veel macht. Toch gaf hij in 1848 **zélf** opdracht om de grondwet zó te wijzigen dat zijn macht minder groot werd.
Waarom gaf Willem II zelf deze opdracht?
- A Hij was bang dat er in Nederland, net als in andere Europese landen, een opstand zou uitbreken.
  - B Hij was het eens met de confessionelen die, onder leiding van Thorbecke, een nieuwe grondwet wilden invoeren.
  - C Hij wilde met de invoering van een nieuwe grondwet voorkomen dat het parlement machtiger zou worden.
  - D Hij wilde rekening houden met de wensen van de arbeiders, die meer inspraak wilden krijgen.
- 2p 2 Noem **twee** veranderingen in de Grondwet van 1848 die de macht van het staatshoofd minder groot maakten.
- 1p 3 Welke uitspraak over het kiesrecht rond 1850 is juist?
- A De leden van de Eerste Kamer worden direct gekozen door alle mannen.
  - B De leden van de Eerste Kamer worden direct gekozen door rijke mannen.
  - C De leden van de Tweede Kamer worden direct gekozen door alle mannen.
  - D De leden van de Tweede Kamer worden direct gekozen door rijke mannen.
- 2p 4 Hieronder staan vijf standpunten van partijen rond 1900:
- 1 Alleen openbare scholen moeten worden betaald door de overheid.
  - 2 De koning(in) moet meer macht krijgen binnen het bestuur.
  - 3 De overheid moet zorgen voor een eerlijke verdeling van de welvaart.
  - 4 De rol van de overheid in de economie moet klein zijn.
  - 5 Godsdienst mag geen invloed hebben op het bestuur van een land.
- Over welke **twee** standpunten zijn liberalen en socialisten het rond 1900 **samen** eens? Schrijf alleen de nummers op.

Gebruik bron 1.

2p 5 Geef de naam van elk van de partijen uit de bron.

Doe het zo:

Partij 1 is de ... (vul partijnaam in).
(tot en met partij 3)

Gebruik bron 2.

1p 6 Over welk recht gaat het in de laatste regel?

Gebruik nogmaals bron 2.

1p 7 Geef de naam van een persoon die in 1908 leiding gaf aan de 'moeilijke strijd' die in de bron genoemd wordt.

1p 8 In 1917 vond een grondwetswijziging plaats waarbij twee groepen op hetzelfde moment hun politieke doel bereikten.
Welk antwoord geeft een juiste beschrijving van deze twee groepen en hun doelen in 1917?

groep 1

- A De confessionelen wilden financiële gelijkstelling van bijzonder en openbaar onderwijs.
- B De feministen wilden invoering van kiesrecht alleen voor rijke mannen en vrouwen.
- C De liberalen wilden vooral meer sociale wetgeving.
- D De socialisten wilden invoering van algemeen kiesrecht voor mannen.

groep 2

- De feministen wilden invoering van kiesrecht alleen voor rijke mannen en vrouwen.
- De liberalen wilden vooral meer sociale wetgeving.
- De socialisten wilden invoering van algemeen kiesrecht voor mannen.
- De confessionelen wilden financiële gelijkstelling van bijzonder en openbaar onderwijs.

Gebruik bron 3.

2p 9 Stel, socialisten gebruiken deze foto in 1925 om aandacht te vragen voor hun politieke ideeën.

→ Geef met een onderdeel van de foto aan waarom deze foto gebruikt kan worden door socialisten.

Doe het zo:

Onderdeel van de foto: ... (noem onderdeel)

Dat kan gebruikt worden door socialisten, omdat ... (geef een verklaring).

- 1p 10 Welke persoon heeft zowel uitvoerende als wetgevende macht?
- A een lid van de Eerste Kamer
  - B een minister van Justitie
  - C een officier van justitie
  - D een rechter

Gebruik bron 4.

- 1p 11 Van welk recht van de Tweede Kamer wil het Kamerlid gebruikmaken?

- 2p 12 Hieronder staan vijf veranderingen in de Nederlandse staatsinrichting vanaf 1848:

- 1 De invoering van ministeriële verantwoordelijkheid.
- 2 De werkzaamheden van de Eerste en Tweede Kamer worden door de bezetter tot nader order stilgelegd.
- 3 Het districtenstelsel wordt afgeschaft.
- 4 Het recht op werk wordt in de grondwet opgenomen.
- 5 Vrouwen krijgen actief kiesrecht.

→ Zet de veranderingen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.
Schrijf alleen de nummers op.

Doe het zo:

Eerst ..., dan ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (vul nummers in).

- 2p 13 In Nederland gaan voor- en tegenstanders van een referendum regelmatig met elkaar in discussie.

→ Noem een argument dat een **voorstander** van een referendum zal gebruiken.

→ Noem ook een argument dat een **tegenstander** van een referendum zal gebruiken.

Doe het zo:

Argument voorstander: ... (noem argument)

Argument tegenstander: ... (noem argument)

Staatsinrichting van Nederland

bron 1

Standpunten van drie politieke partijen aan het begin van de twintigste eeuw:

partij 1

Deze partij vond het geloof belangrijk in de politiek. Deze partij baseerde zich ook op een brief van de paus. Daarin stond dat de overheid moest zorgen voor een sociale samenleving.

partij 2

Deze partij vond dat het Woord van God de basis voor de politiek moest zijn. Deze partij van de 'kleine luyden' wilde dat Nederland werd bestuurd door een sterk gezag.

partij 3

Deze partij wilde op democratische wijze ervoor zorgen dat de arbeiders een beter leven kregen. Belangrijke industrieën zouden in handen van de overheid moeten komen. Deze partij wilde algemeen kiesrecht en een staatspensioen.

bron 2

Een prentbriefkaart uit 1908

Dit is Kenau, die in 1573 in Haarlem ten strijde trok. Zij streed voor de vrijheid van denken en spreken voor de Nederlandse burgers.

Vrouwen strijden in 1908 opnieuw een moeilijke strijd. Nu gaat de strijd om het verkrijgen van het (...)recht voor de vrouw.

bron 3

Woonhuizen in een straat in Amsterdam, 1925

bron 4

Een krantenartikel over een plan van een lid van de Tweede Kamer (2011):

Verblijfsvergunning voor kinderen

"Asielkinderen die langer dan acht jaar in Nederland wonen, moeten een verblijfsvergunning krijgen." Dat zegt een lid van de Tweede Kamer in zijn plan voor een nieuwe wet. De rechten van het kind wegen dan zwaarder dan de bepalingen in de Vreemdelingenwet. "Als een kind acht jaar in Nederland woont, dan hoort het hier thuis", vindt het Kamerlid. "Daarom wil ik dat er een andere wet komt."

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.